

ZÁKLADY SPRÁVNÍHO PRÁVA

blok č. 2

PRAMENY A NORMY SPRÁVNÍHO PRÁVA, SUBJEKTY SPRÁVNÍHO PRÁVA, SPRÁVNĚ PRÁVNÍ VZTAHY

PrF MU

© petr průcha, 2023

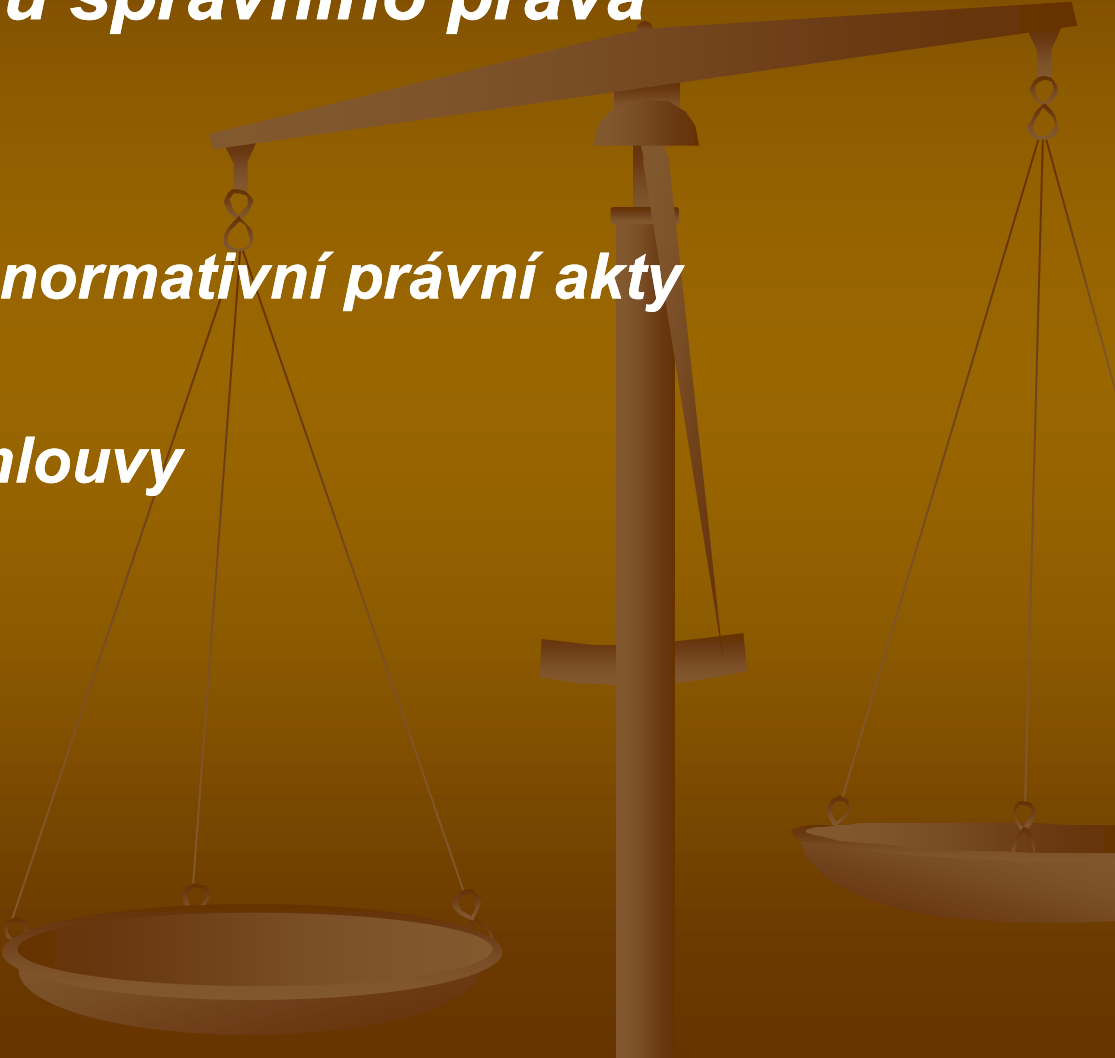
PRAMENY SPRÁVNÍHO PRÁVA

Prameny v materiálním slova smyslu a ve formálním slova smyslu

- v materiálním smyslu - společenské poměry, historické události, veřejné zájmy atd., tedy to, co je příčinou, že obsah práva je právě takový, jak vyjádřen v příslušných právních formách

- ve formálním slova smyslu - objektivizace pravidel chování jako právních pravidel, vyjádřená v určité právní formě (typicky „právní předpisy“).

V obvyklém pojetí se prameny práva rozumí prameny práva ve formálním slova smyslu.

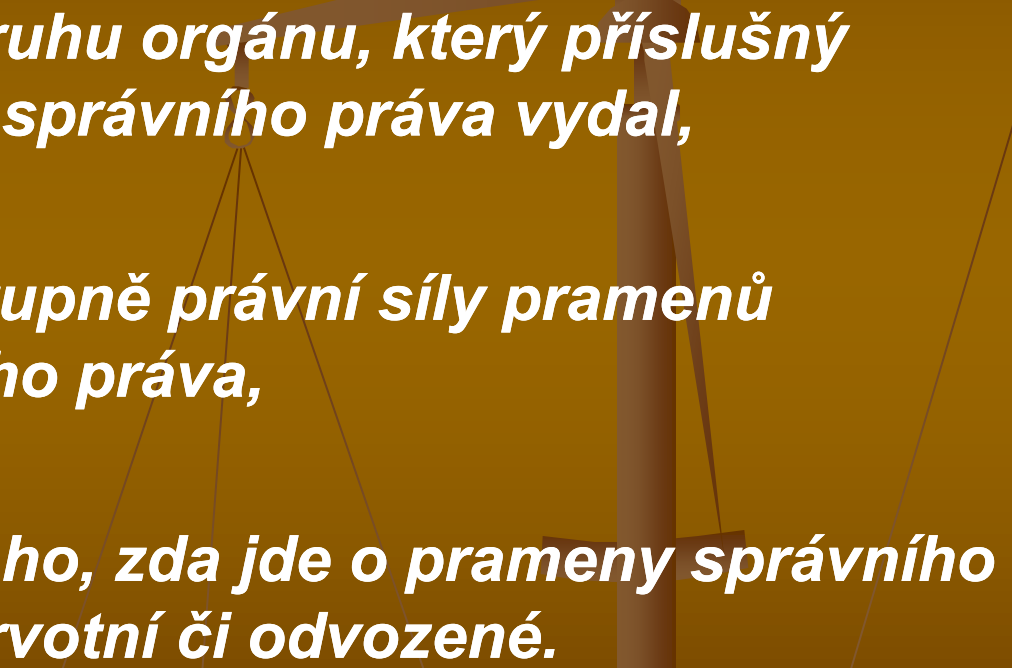
- ***Druhy pramenů správního práva***
(typové členění)

- ***jednostranné normativní právní akty***

- ***normativní smlouvy***

- ***judikatura***

■ *Další členění pramenů správního práva*

- *podle druhu orgánu, který příslušný pramen správního práva vydal,*
 - *podle stupně právní síly pramenů správního práva,*
 - *podle toho, zda jde o prameny správního práva prvotní či odvozené.*
-

Příklady významnějších pramenů správního práva ve formě zákonů

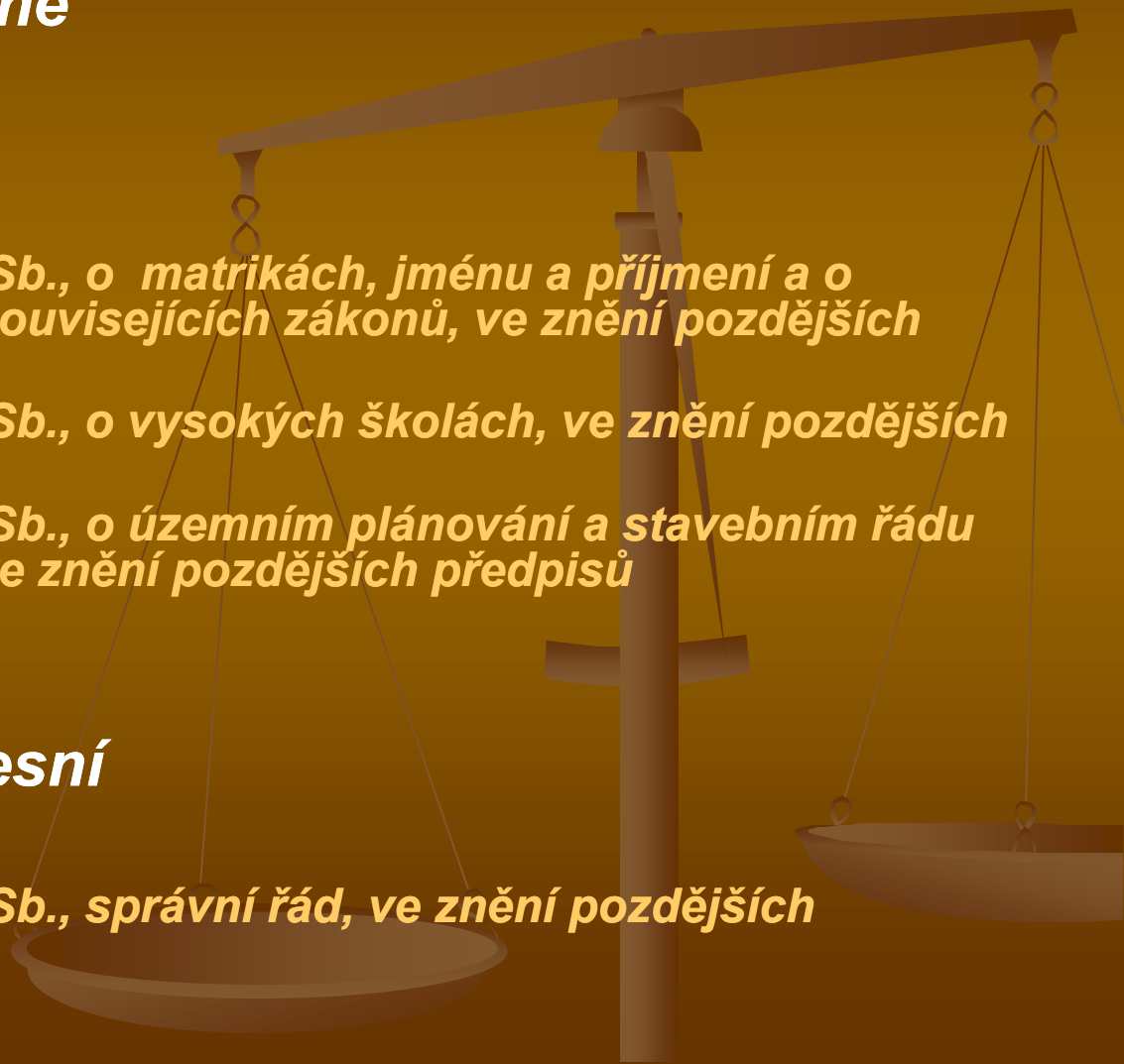
■ **správní právo hmotné**

■ *např.*

- **zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů**

■ **správní právo procesní**

- **zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů**

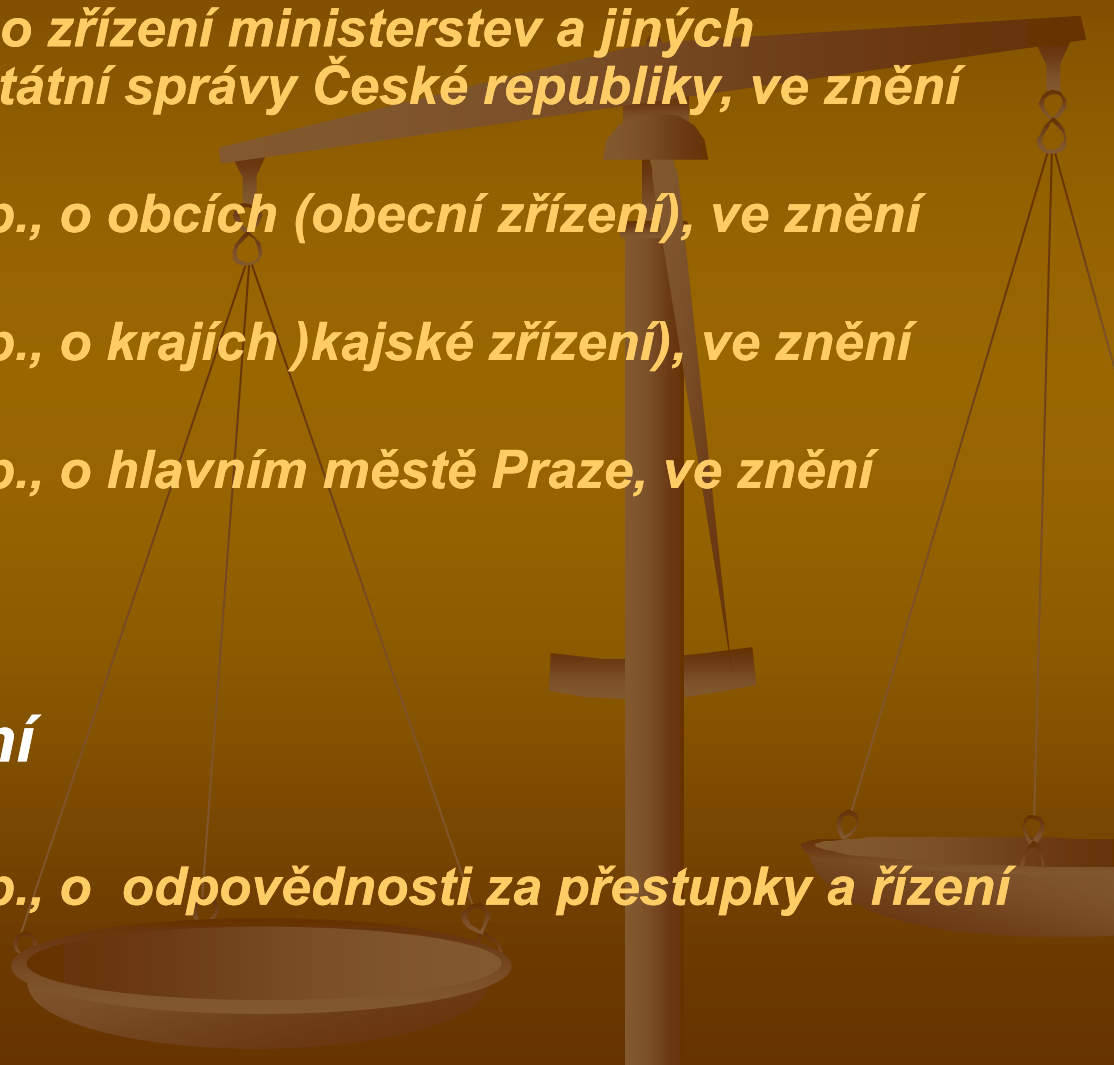

■ **správní právo organizační**

- **zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů**

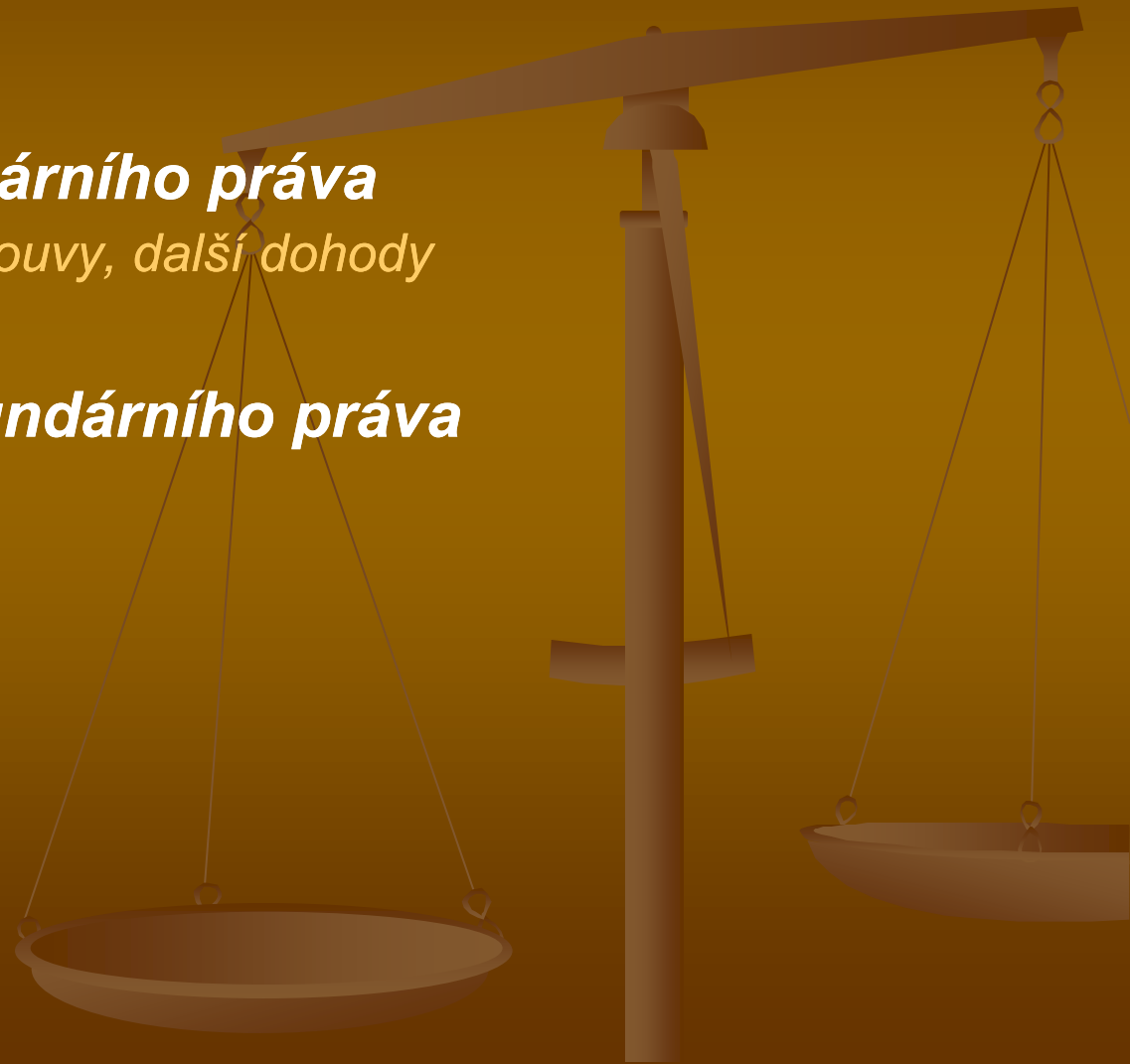
■ **správní právo trestní**

- **zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**

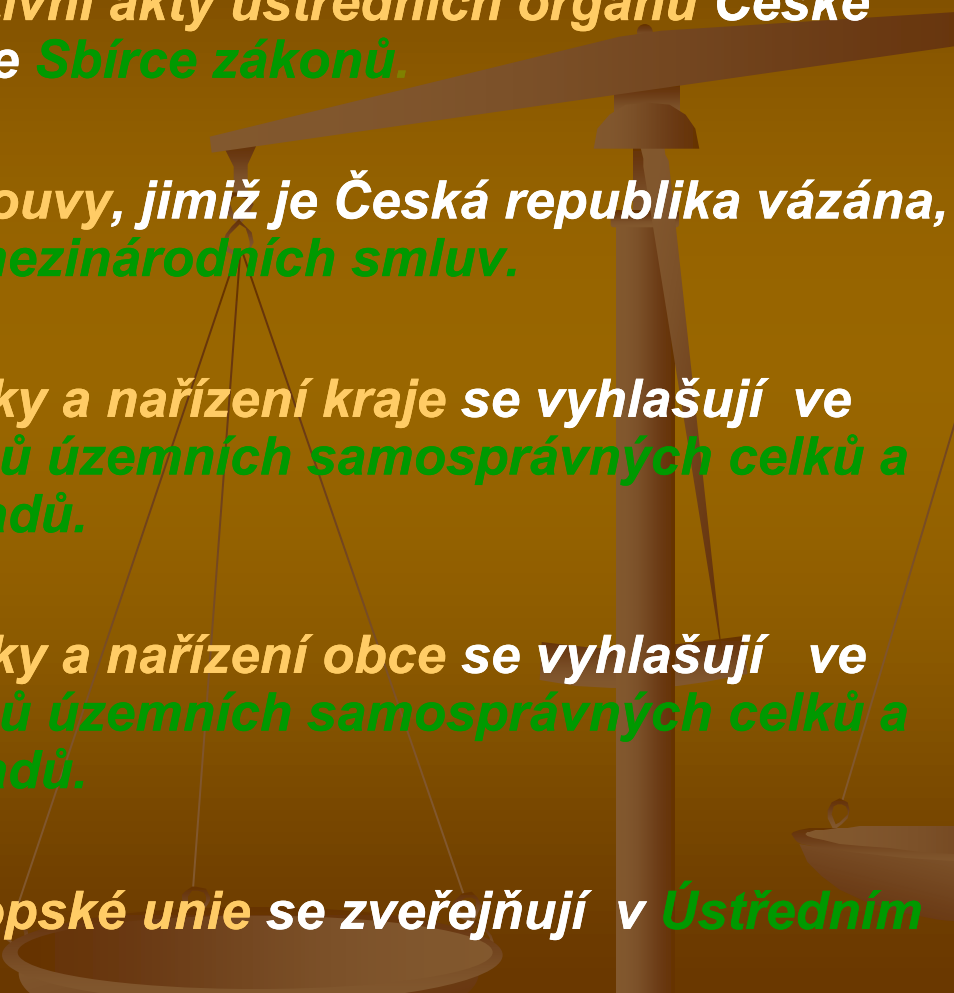

Prameny tzv. evropského správního práva, jako práva EU

- ***prameny primárního práva***
 - *zakládací smlouvy, další dohody*
- ***prameny sekundárního práva***
 - *nařízení*
 - *rozhodnutí*
 - *směrnice*
 - *stanoviska a*
 - *doporučení*

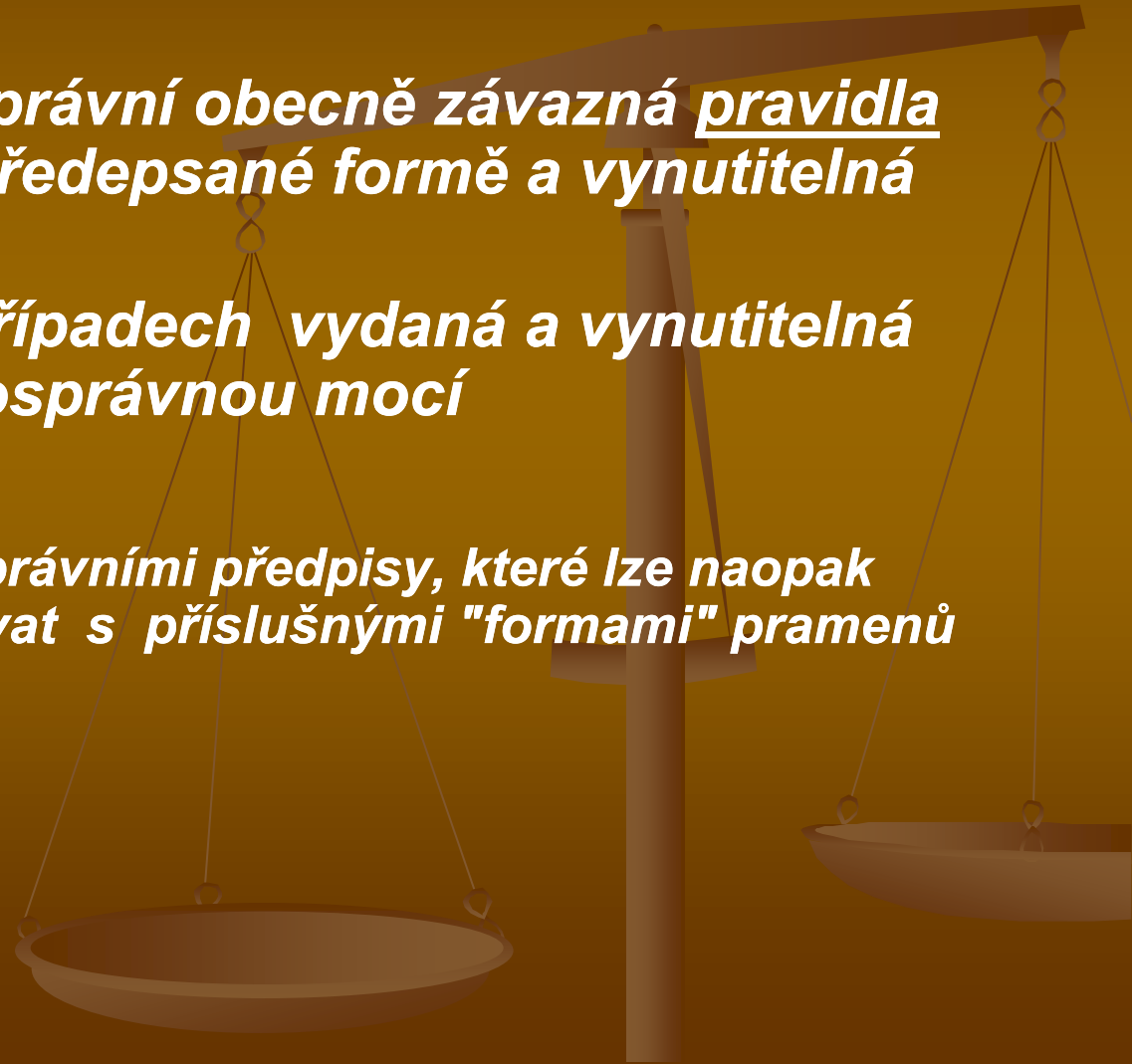
Publikace pramenů správního práva

- **Obecně závazné normativní akty ústředních orgánů České republiky se vyhlášují ve *Sbírce zákonů*.**
 - **Platné mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, se vyhlášují ve *Sbírce mezinárodních smluv*.**
 - **Obecně závazné vyhlášky a nařízení kraje se vyhlášují ve *Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů*.**
 - **Obecně závazné vyhlášky a nařízení obce se vyhlášují ve *Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů*.**
 - **Právní akty orgánů Evropské unie se zveřejňují v *Ústředním věstníku Evropské unie*.**
-

SPRÁVNĚ PRÁVNÍ NORMY

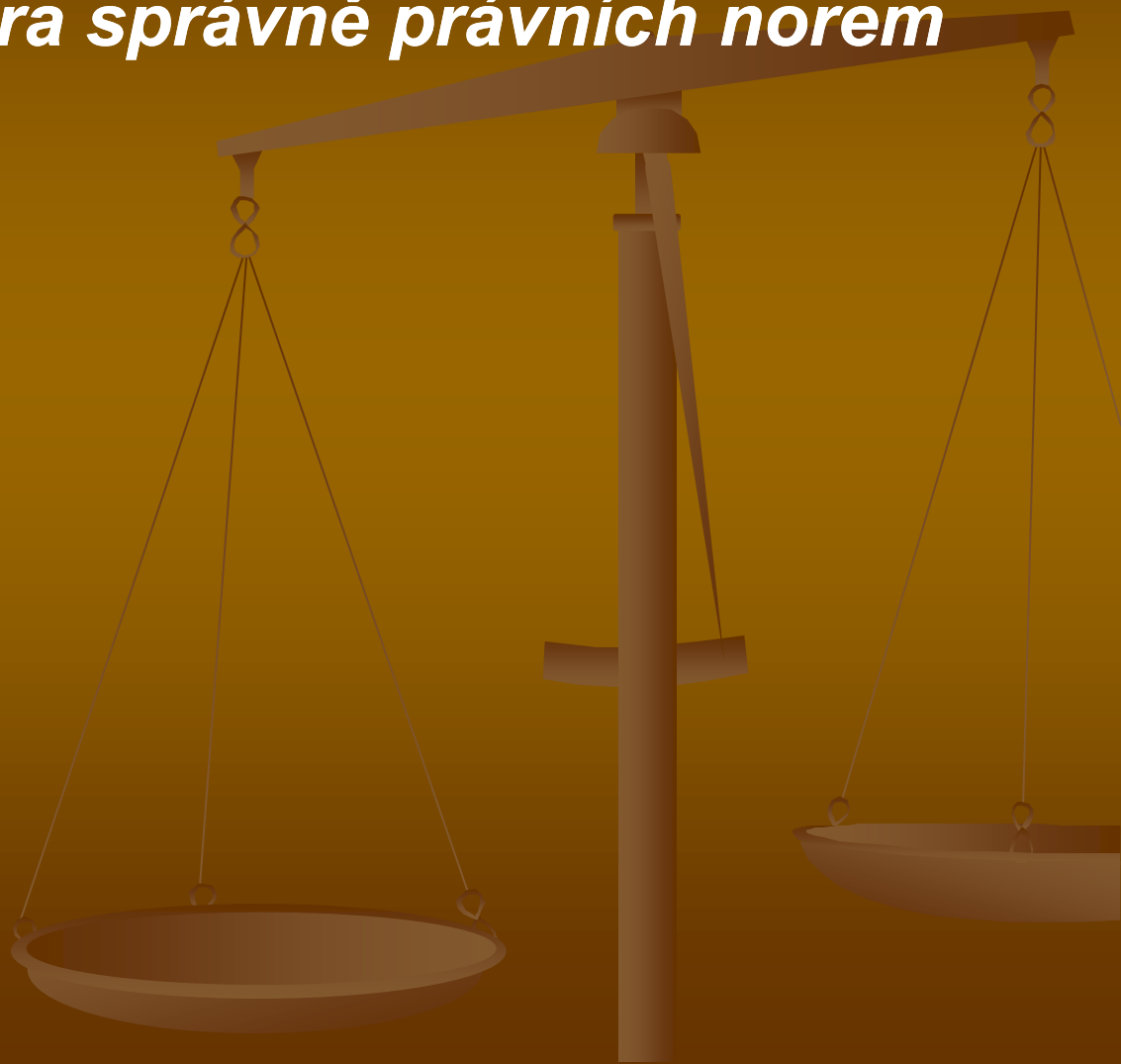
- ***jednotlivá správně právní obecně závazná pravidla chování, vydaná v předepsané formě a vynutitelná státní mocí,
nebo v některých případech vydaná a vynutitelná veřejnoprávní samosprávnou mocí***

*pozn.: **nezaměňovat** s právními předpisy, které lze naopak z části ztotožňovat s příslušnými "formami" pramenů práva*

■ *Vnitřní struktura správně právních norem*

- *hypotéza*
- *dispozice*
- *sankce*

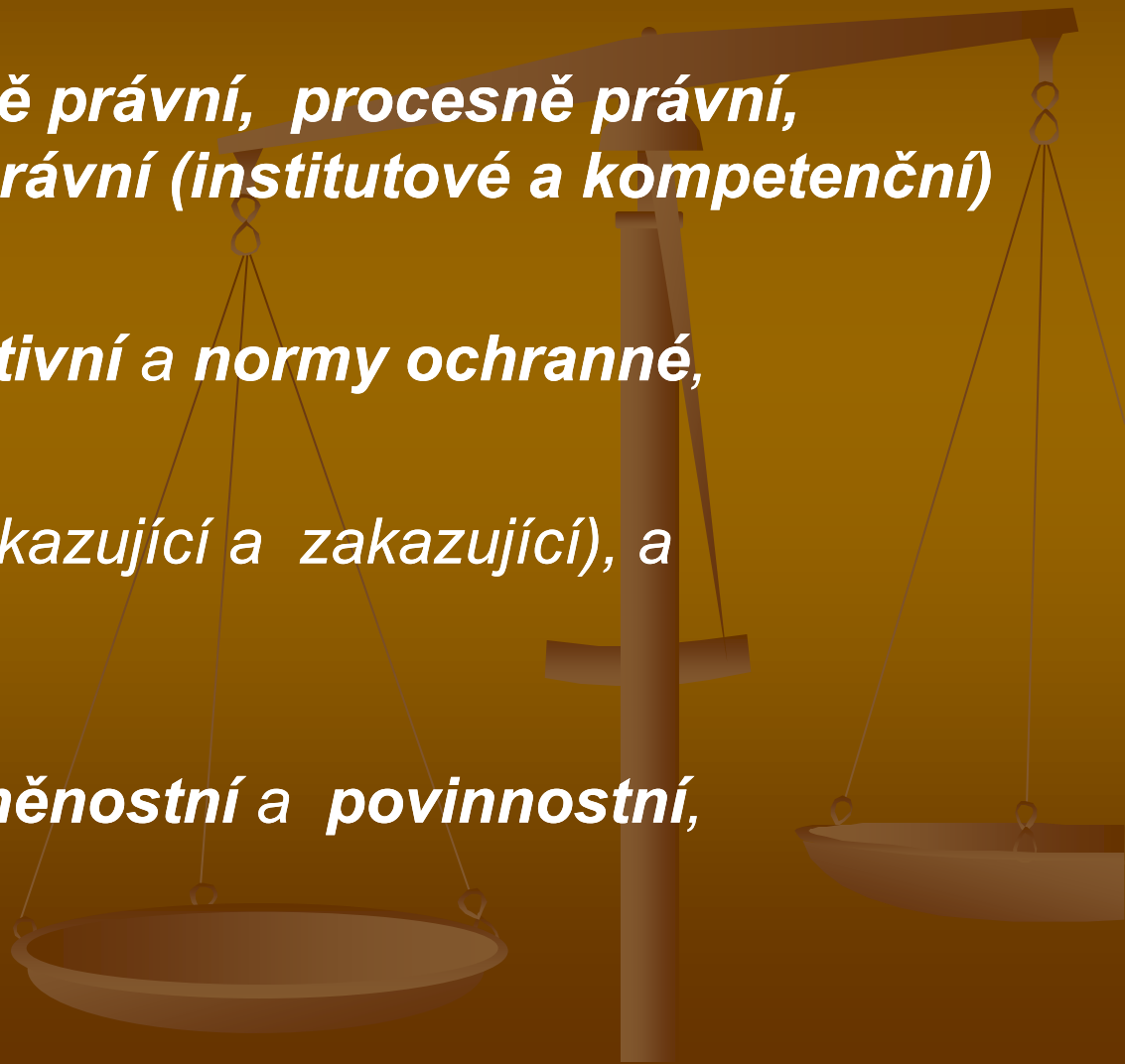

Příklady

- § 45 SZ
- (4) Pokud je pořízení změny územního plánu vyvoláno výhradní potřebou navrhovatele, může obec podmínit její pořízení částečnou nebo úplnou úhradou nákladů uvedených v § 55a odst. 2 písm. f) navrhovatelem.
- § 13 z.č. 250/2016 Sb.
- (1) Fyzická osoba je pachatelem, jestliže svým zaviněným jednáním naplnila znaky přestupku nebo jeho pokusu, je-li trestný.
- § 4 z.č. 251/2016
- (1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost stanovenou v nařízení obce nebo kraje.
- (2) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost stanovenou v obecně závazné vyhlášce obce nebo kraje.
- (3) Za přestupek podle odstavce 1 nebo 2 lze uložit pokutu do 100 000 Kč.

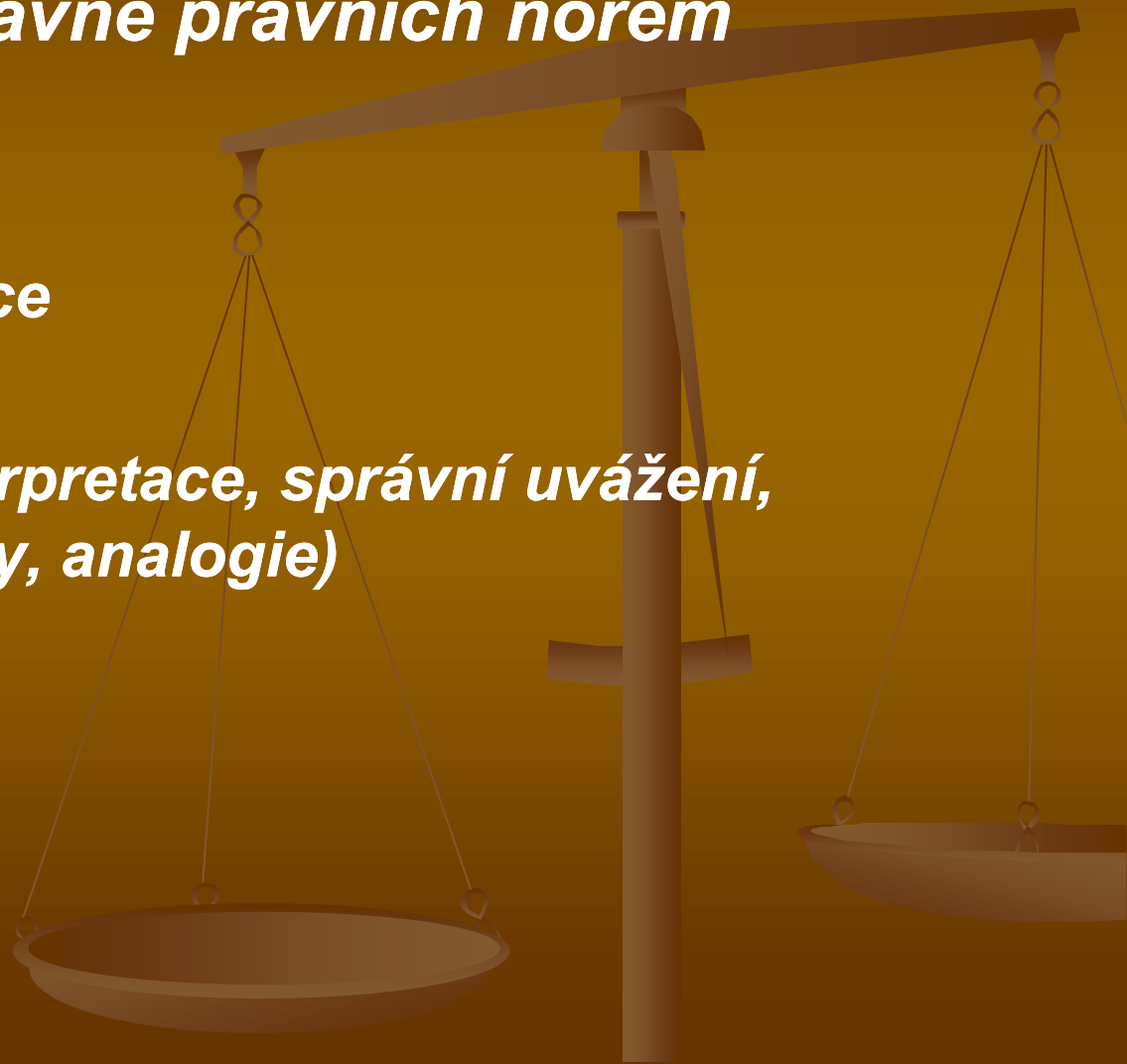
■ *Členění správně právních norem*

- *normy hmotně právní, procesně právní, organizačně právní (institutové a kompetenční)*
- *normy regulativní a normy ochranné,*
- *zavazující (příkazující a zakazující), a zmocňující,*
- *normy oprávněnostní a povinnostní,*

■ *Realizace správně právních norem*

- *přímá realizace*
- *aplikace (interpretace, správní uvážení, neurčité pojmy, analogie)*

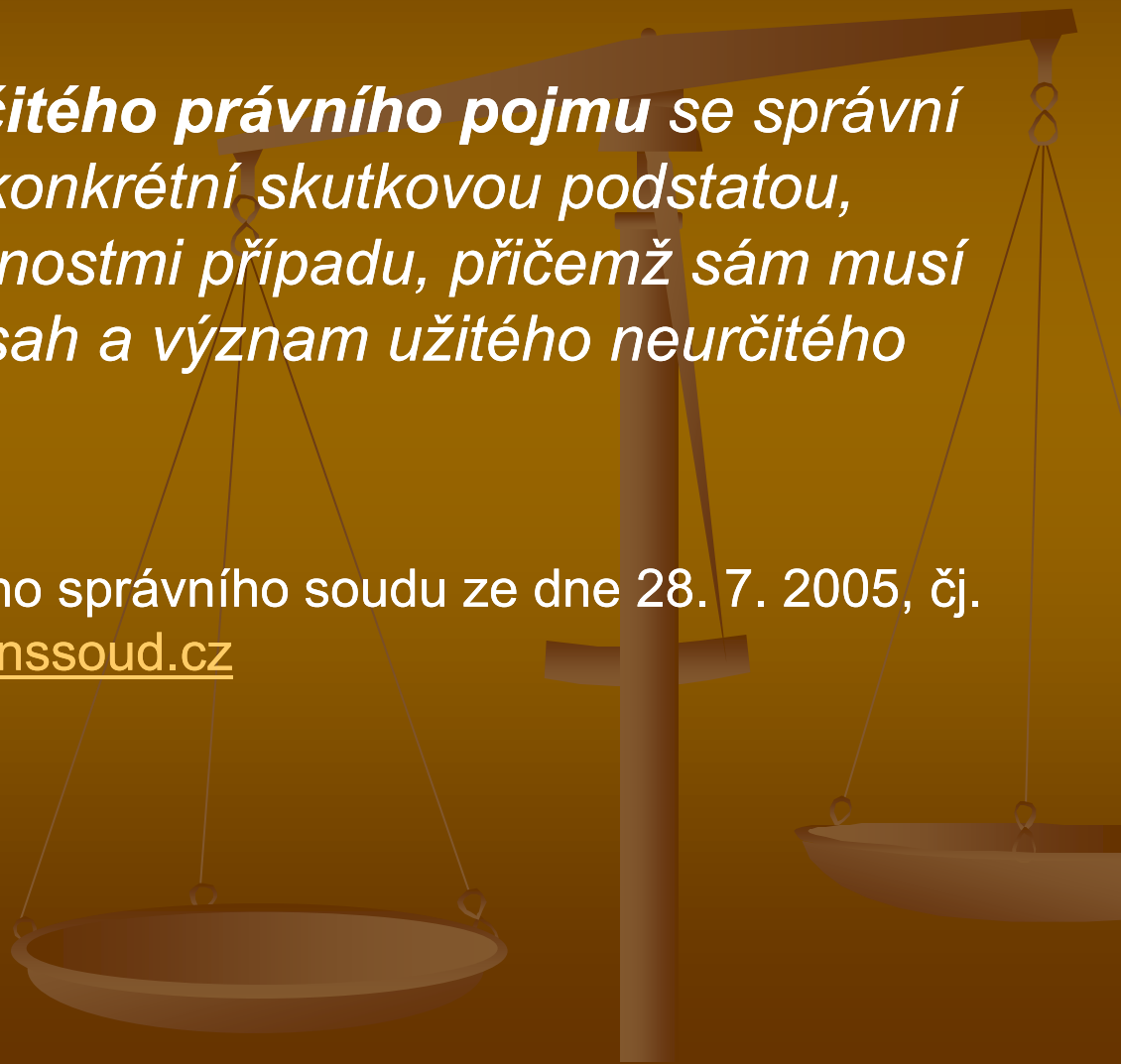

Z judikatury :

- **Absolutní či neomezené správní uvážení v moderním právním státě neexistuje.** Každé správní uvážení má své meze, vyplývající v první řadě z ústavních principů zákazu libovůle, principu rovnosti, zákazu diskriminace, příkazu zachovávat lidskou důstojnost, principu proporcionality atd. Dodržení těchto mezí podléhá soudnímu přezkumu.
- Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, čj. 6 A 25/2002-42; www.nssoud.cz

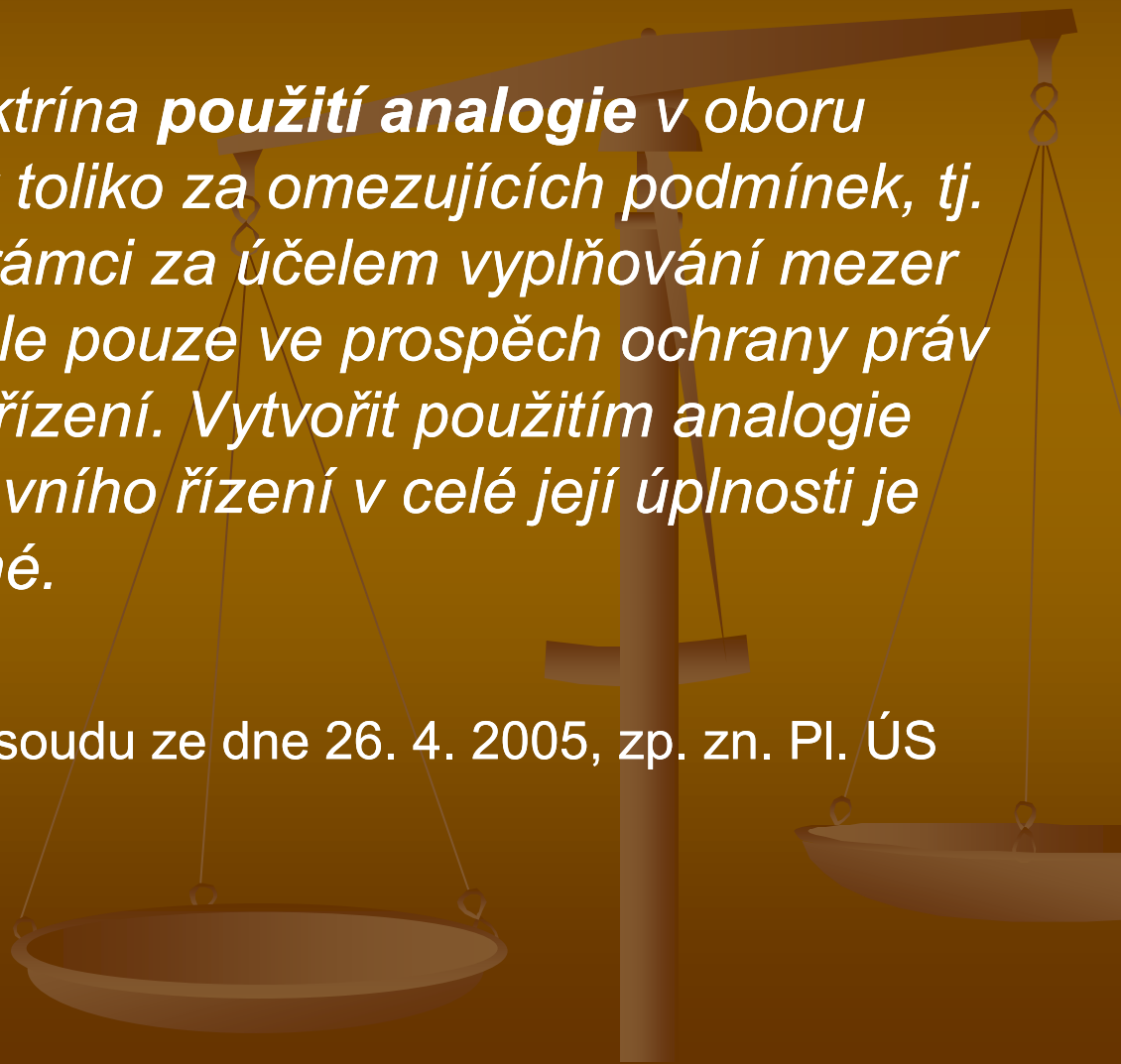
Z judikatury :

- *Při interpretaci neurčitého právního pojmu se správní orgán musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž sám musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit.*
- Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2005, čj. 5 Afs 151/2004-73; www.nssoud.cz

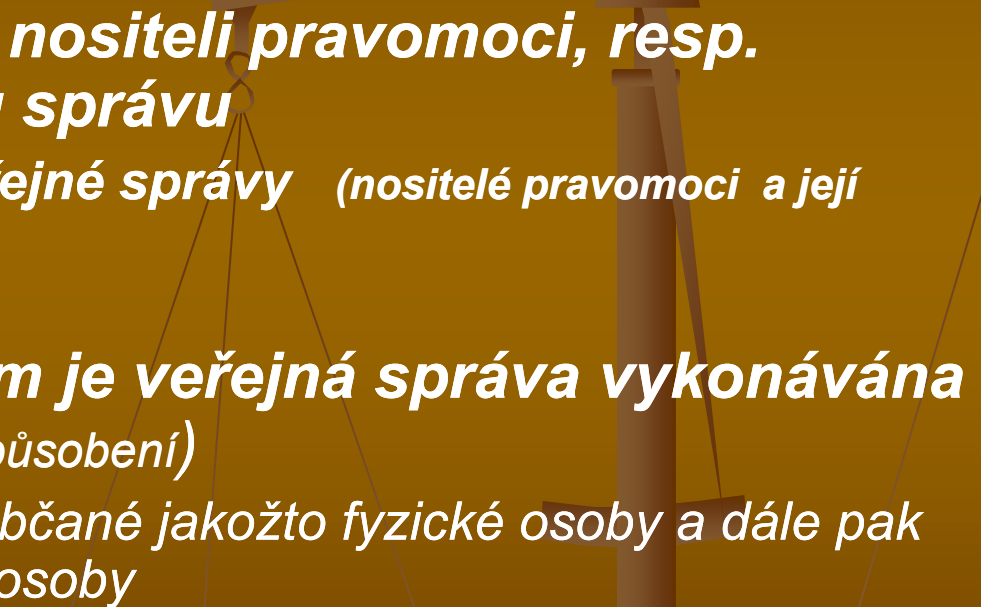

Z judikatury :

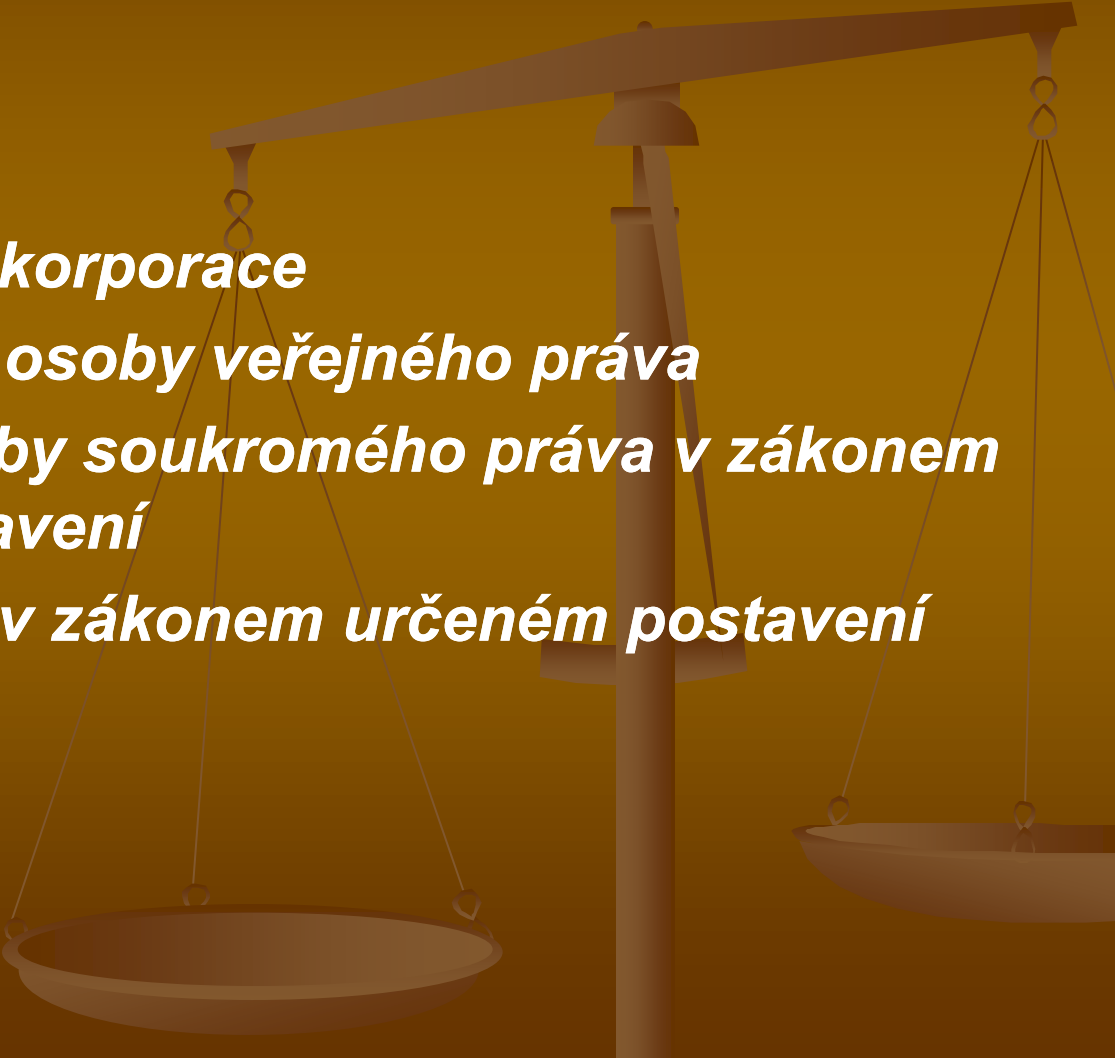
- *Připouští-li vůbec doktrína **použití analogie** v oboru správního řízení, pak toliko za omezujících podmínek, tj. pouze v omezeném rámci za účelem vyplňování mezer procesní úpravy a dále pouze ve prospěch ochrany práv účastníků správního řízení. Vytvořit použitím analogie procesní úpravu správního řízení v celé její úplnosti je tedy neakceptovatelné.*
- Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, zp. zn. Pl. ÚS 21/04; www.concourt.cz

SUBJEKTY SPRÁVNÍHO PRÁVA

- **subjekty, které jsou nositeli pravomoci, resp. vykonávají veřejnou správu**
 - jsou tzv. **subjekty veřejné správy** (nositelé pravomoci a její vykonavatelé)
 - **subjekty, vůči kterým je veřejná správa vykonávána** (adresáti veřejnosprávního působení)
 - jsou potom zejména občané jakožto fyzické osoby a dále pak nejrůznější právnické osoby
-

Subjekty jako nositelé pravomoci veřejné správy

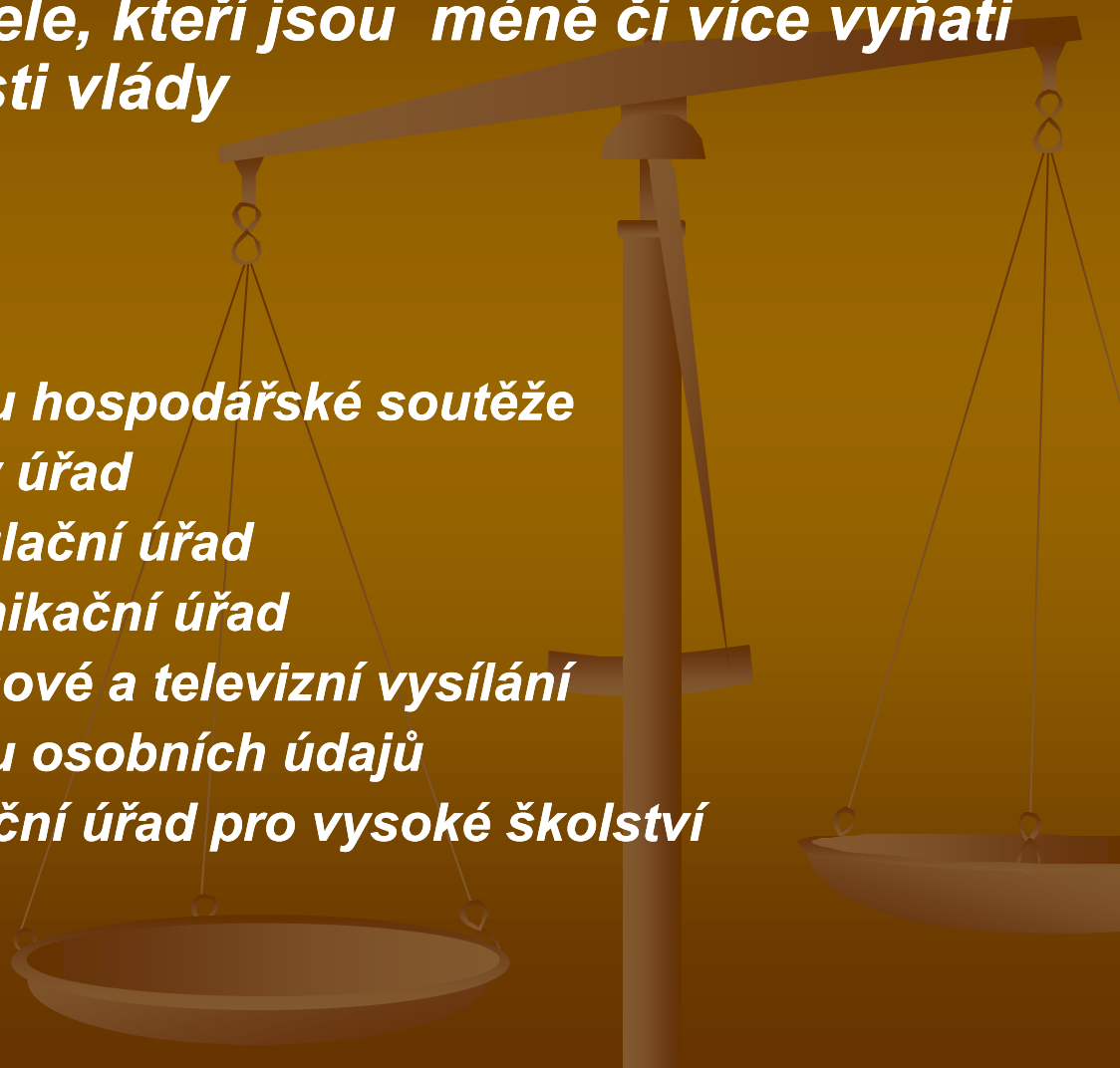
- *stát*
 - *veřejnoprávní korporace*
 - *jiné právnické osoby veřejného práva*
 - *právnické osoby soukromého práva v zákonem určeném postavení*
 - *fyzické osoby v zákonem určeném postavení*
-

Subjekty jako vykonavatelé veřejné správy

- ***správní orgány (orgány státní správy, orgány samosprávy)***
 - ***správní orgány úředního typu (správní úřady)***
 - ***úřední osoby,***
 - ***správní orgány neúředního typu***
 - ***jiní veřejní činitelé, resp. jiní veřejní zaměstnanci,***
- ***ostatní vykonavatelé***
 - ***osoby jednající za právnické osoby veřejného práva a jiné další subjekty veřejného práva se svěřeným výkonem veřejné správy,***
 - ***osoby jednající za právnické osoby soukromého práva či fyzické osoby, na něž byl výkon veřejné správy přenesen***

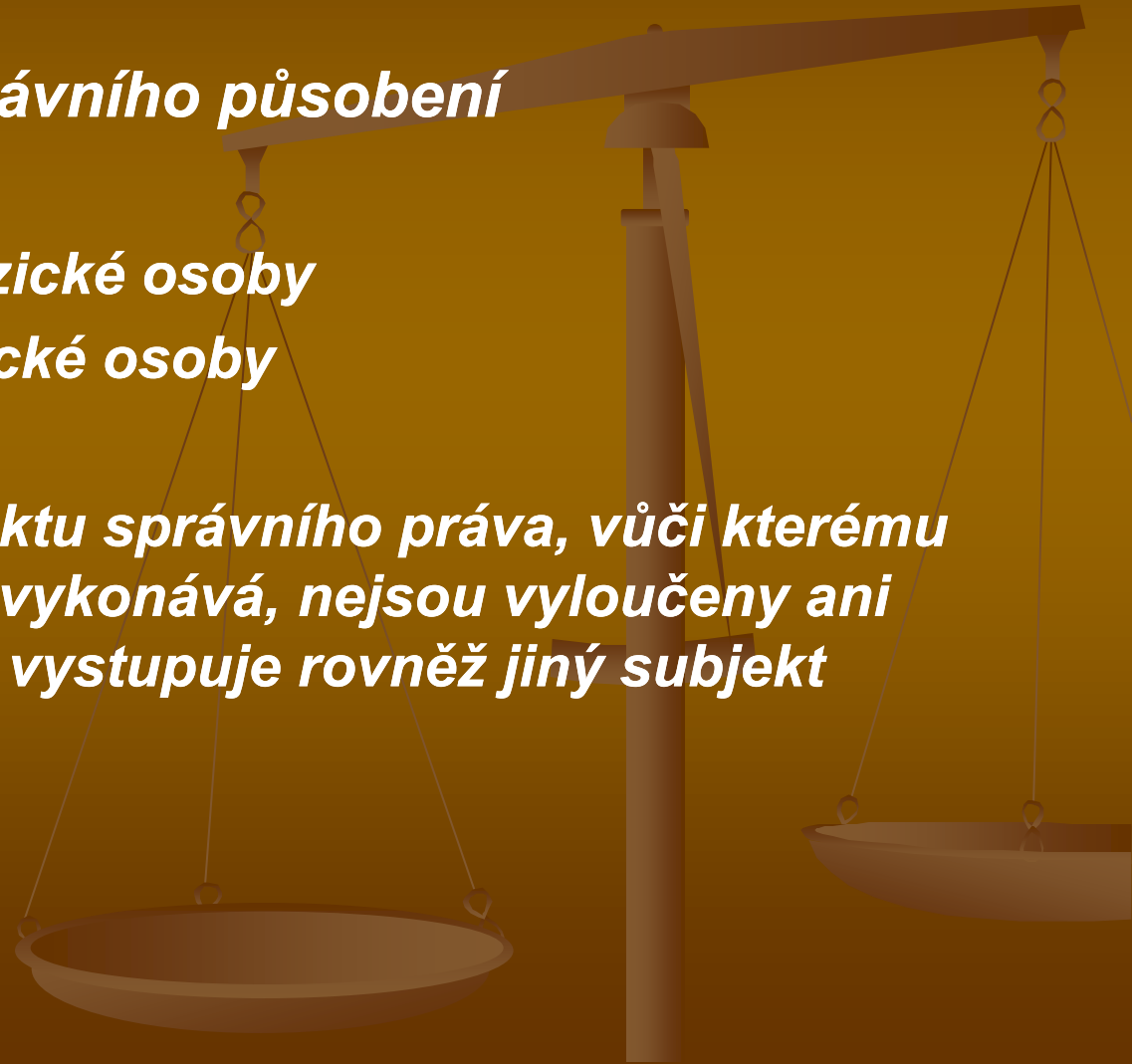
Nezávislí vykonavatelé veřejné správy

- *jedná se vykonavatele, kteří jsou méně či více vyňati z „řídící“ působnosti vlády*
- *patří sem zejména :*
 - *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*
 - *Český statistický úřad*
 - *Energetický regulační úřad*
 - *Český telekomunikační úřad*
 - *Rada pro rozhlasové a televizní vysílání*
 - *Úřad pro ochranu osobních údajů*
 - *Národní akreditační úřad pro vysoké školství*

Subjekty, vůči kterým je veřejná správa vykonávána

- *adresáti veřejnosprávního působení*
 - *občané jakožto fyzické osoby*
 - *nejrůznější právnické osoby*
 - *v postavení subjektu správního práva, vůči kterému se veřejná správa vykonává, nejsou vyloučeny ani případy, kdy takto vystupuje rovněž jiný subjekt veřejné správy*

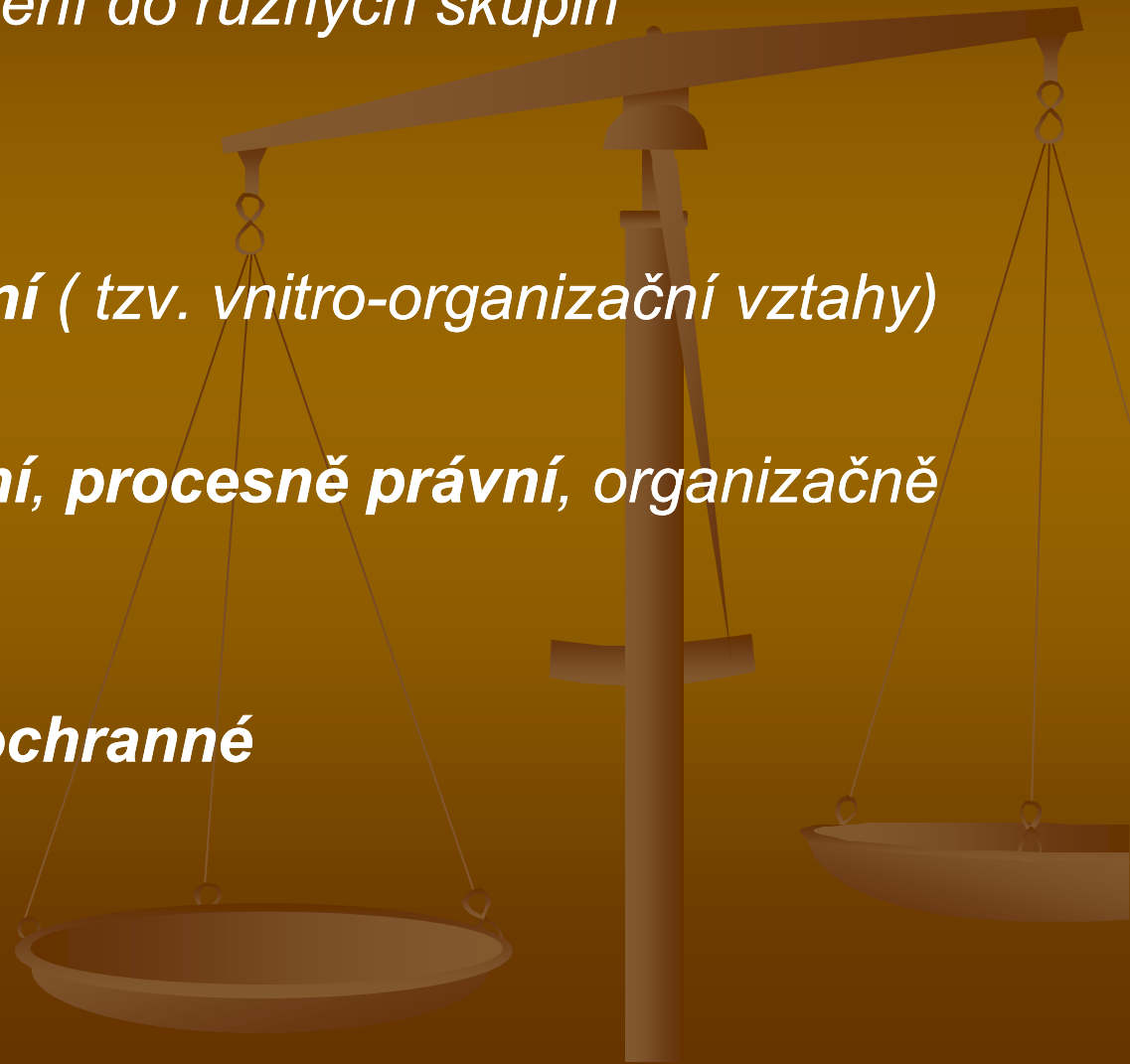
SPRÁVNĚ PRÁVNÍ VZTAHY

- **vztahy veřejnoprávní, mocenské**
- **jedním z jejich subjektů je vždy orgán veřejné správy; na druhé straně těchto vztahů potom mohou vystupovat jak občané jakožto fyzické osoby, nebo nejrůznější právnické osoby, tak i jiné správní orgány**
- **mohou vznikat jak z iniciativy orgánů veřejné správy, které mají v daných vztazích mocensky převažující postavení, tak také z iniciativy těch subjektů, vůči nimž bude v daných vztazích příslušné veřejno-správní působení směřovat**
 - **přitom mohou vznikat i proti vůli adresáta či adresátů veřejno-správního působení**
- **rozliš: subjekty správního práva x subjekty správně právních vztahů**

■ **Členění správně právních vztahů**

podle různých kritérií do různých skupin

- **vnější a vnitřní** (tzv. vnitro-organizační vztahy)
- **hmotně právní, procesně právní, organizačně právní**
- **regulativní, ochranné**

- ***Vznik, změny a zánik správně právních vztahů***

- ***předpoklady vzniku správně právních vztahů***

- ***důvody změn správně právních vztahů***

- ***případy zániku správně právních vztahů***

SHRNUTÍ, ZÁVĚR

